

Exminister pôdohospodárstva Peter Baco: Slovensko sa musí vráť k potravinovej sebestačnosti

- CZ24 News | 17. listopadu 2022

SLOVENSKO: Bývalý dvojnásobný minister pôdohospodárstva (1992-1994 a 1994-1998) a exposlanec Európskeho parlamentu (2004-2009) Peter Baco zhodnotil aktuálny stav slovenského agrosektoru. Je presvedčený, že jediným východiskom zo súčasnej nepriaznivej situácie je návrat Slovenskej republiky k potravinovej sebestačnosti. Za najväčšiu prekážku v tomto smere považuje aktuálne znenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). Podľa jeho názoru Európska únia svojimi legislatívnymi nástrojmi úmyselne likviduje poľnohospodársky a potravinársky sektor na Slovensku.

Pred vstupom do politiky ste pracovali ako predseda bývalého Jednotného roľníckeho družstva (JRD) Nemšová. Akým spôsobom sa počas tridsiatich rokoch zmenilo vnímanie poľnohospodárskeho sektora v našej spoločnosti?

Pre poľnohospodársky sektor Slovenska bolo posledných tridsať rokov veľmi zložitým a náročným obdobím. Pochopiteľne, inak naša spoločnosť vnímala poľnohospodárstvo pred tridsiatimi rokmi a inak ho vníma dnes. Rozdielne poľnohospodársky sektor vnímali počas ostatných tridsať rokov rôzne skupiny obyvateľstva. V mojej odpovedi na položenú otázku vychádzam z dlhoročných osobných skúseností a skúseností získaných v priamej komunikácii s aktívnymi poľnohospodármi, potravinármi a lesníkmi. Vnímanie zmien v sektore poľnohospodárstva výstižne prezentuje nasledujúci príbeh. Keď som krátko po vymenovaní za ministra v roku 1992 navštívil Nemšovú, jedna zo zakladajúcich členiek JRD ma takto oslovila: „Pán minister, nie že dovolíte teraz rozbiť tie družstvá. Veď aké to bolo hrozné, keď nám brali z maštale kravu a z dvora sejačku do nasilu založeného družstva. Zárobok nestačil ani na jedlo pre rodinu. Ešteže sme si vymohli záhumienky, kde sme si niečo dorobili. A teraz, keď máme dobre fungujúce družstvo s inžiniermi vo vedení družstva, teplú stravu, lekára a rehabilitácie, dovolenky aj rekreácie, keď slušne zarobíme ani záhumienky nepotrebujeme. Postavili sme si domy a máme aj družstevné byty. Teraz by sme sa mali vracat naspäť a znova prežívať tie neuveriteľné ťažké časy pri úplne inom spôsobe hospodárenia? Zle sa to počúva, keď sa stále viac hovorí o tom, že družstvá treba zlikvidovať a vrátiť sa k roľníckemu hospodáreniu. Zdá sa, ako keby sa to vracalo všetko o štyridsať rokov naspäť, akurát teraz nerobia tie zmeny komunisti. Ja viem, že vy to osobne nechcete, ale zlikvidovať družstvá nesmiete dovoliť.“ Tieto jej slová som si zapamätal a pripomínal bezo zvyšku počas ďalších rokov. Vnímam to ako výzvu – držíme sa sedliackeho rozumu. Teda, čo sa dá napraviť napravme, priznajme členom družstva ich individuálne zásluhy. Chráňme si však to, čo sa nám napriek všetkým problémom, ktoré sme museli prekonať podarilo urobiť. Nemôžeme byť takí nezodpovední voči budúcnosti, aby sme to, čo dobre funguje likvidovali. Z tejto výzvy členky družstva vyplýva aj varovanie, že opakovane aplikovaným ideologickým prístupom k riešeniu strategického sektora pôdohospodárstva sa otvárame novým veľkým rizikám. Žiaľ spoločnosť sa rozdelila a protichodné agrárne politiky vlád SR spôsobili dnešný zlý stav v sektore pôdohospodárstva. Verejnosť v počiatočných transformácii na kapitalistický systém vnímala s pochopením politické snahy o nápravu krívd napáchaných pri násilnom združstevňovaní. Média to spontánne podporovali. V časti verejnosti rezonovala idea návratu k samostatným rodinným gazdovstvám, ako konečné riešenie. Otvoril sa spor medzi záujmami veľkých a malých poľnohospodárskych hospodárstiev. Tento spor prehlbovali aj objektívne problémy s usporadúvaním vlastníctva pôdy. Časť verejnosti podporovala vznik malých hospodárstiev aj preto,

lebo mali lepšie zabezpečovať miestne a regionálne potreby, predovšetkým atraktívnymi miestnymi ponukami. Používali sa tendenčné, znevažujúce formulácie na doterajšie činnosti úspešného rezortu, ako „lesníci ničia lesy“ a podobne. Politické snahy o deštrukciu dobre fungujúcich hospodárstiev, stávanie poľnohospodárov proti sebe podľa formy hospodárenia sa však nestretli so všeobecnou podporou. Narastali obavy, že meniace sa záujmy štátu v pôdohospodárstve spôsobia chaos a vyvolávajú neistotu v podmienkach hospodárenia rezortu. Odrazilo sa to v nekompatibilných politikách jednotlivých vlád SR, keď jedna vláda robila opatrenia na dosiahnutie sebestačnosti a ďalšia uprednostňovala dovoz „lacných“ potravín zo zahraničia. Výsledkom je súčasná, iba polovičná miera sebestačnosti v potravinách. Na Slovensku máme najmenší výkon v poľnohospodárstve na hektár pôdy. Poľnohospodári hospodáriaci v doterajšej štruktúre robia to k čomu sú motivovaní. Nepresadzujú však svoje oprávnené záujmy efektívne. Aj novo nastupujúci mladí farmári sa dožadujú depolitizácie poľnohospodárskeho sektora. Pritom v nedávnych voľbách do miestnych, regionálnych zastupiteľstiev sa ale vôbec neobjavila téma poľnohospodárstva. Tiež v NR SR nemáme ani jedného poľnohospodára. Pritom oprávnené záujmy poľnohospodárov je reálne presadzovať práve v politike. Politika je presadzovanie záujmov. Kto nepresadzuje svoje záujmy, ten podlieha záujmom iných. Toto všetko malo rozhodujúci vplyv na vnímanie pôdohospodárstva za posledných tridsať rokov, ako upadajúceho sektora. Zdá sa však, že váha pôdohospodárstva v slovenskej verejnosti dnes narastá. Zneistenie verejnosti v zabezpečovaní potravinovej bezpečnosti v dôsledku Covid-19, vojny v susedstve SR, súčasná energetická a ekonomická kríza, významne ovplyvňuje vnímanie verejnosti, že ide o strategický sektor z produkčného, sociálneho aj ekologického hľadiska. Pôdohospodárstvo je rozhodujúce pre perspektívu vidieka na Slovensku, ako prírodou danú vidiecku krajinu.

Družstevníctvo má na Slovensku dlhodobú tradíciu. Už v roku 1845 založil v Sobotišti Samuel Jurkovič prvé úverové družstvo, ktoré nazval Gazdovský spolok. Do akej miery násilná kolektivizácia v päťdesiatich rokoch minulého storočia degradovala túto formu podnikania?

Jurkovičove princípy družstevníctva sa aj dnes uplatňujú v širokej miere všade na svete. Nielen v ekonomicky slabších štátoch, ale aj v bohatých štátoch, si na Jurkovičových princípoch skupiny občanov dokážu spoločne riešiť individuálne potreby. Je to významný pozitívny vklad Slovenska, povzbudzujúci naše národné povedomie. Jurkovičov Gazdovský spolok už v samotnom názve vyjadruje podstatné rozdiely oproti JRD kolchozného typu. Výraz gazdovský potvrdzuje, že členovia spolku boli naďalej samostatní hospodári na svojom vlastnom majetku, s plnou právomocou a zodpovednosťou za rozhodovanie. Výraz spolok znamená, že išlo o dobrovoľné spoločné riešenie vo veci, ktorej spoločný postup bol pre samostatných gazdov prínosný. Ponuka založiť a prevádzkovať spolok bola kvalifikovaná. Naopak, pri vstupe do JRD museli roľníci fyzicky odovzdať do spoločného užívania pôdu, techniku, zvieratá, zásoby. To nebolo v záujme samostatne hospodáriacich roľníkov. O zmysle takéhoto spoločného hospodárenia ich nebolo jednoduché presvedčiť. Príklady sovietskych kolchozov neboli presvedčivé. Používali sa preto často aj rôzne nátlakové formy, s jediným cieľom podpísať prihlášku za člena JRD. Ako člen JRD sa pôvodný hospodár stal vlastne robotníkom, ktorého zamestnávalo družstvo. Jednoducho povedané, Jurkovičov typ družstva pomáhal samostatným hospodárom pri probléme spoločného riešenia ich individuálnych potrieb. JRD naopak, pôvodných roľníkov zbavilo kompetencie rozhodovať sa v podnikaní a hlavne ich zbavilo možnosti nakladať so svojou pôdou. Násilné združstevňovanie a direktívny plánovací režim patril k rozhodujúcim faktorom, degradujúcim potenciál družstevníctva.

Družstevný dom v Sološnici (okr. Senica) vybudovaný v r. 1927. Okrem výčapnej, obchodnej, kultúrnej, skladištnej miestnosti, bytu pre vedúceho obchodu a hostovskej izby mal aj miestnosť pre úverové družstvo.

Pre objektivnosť treba povedať, že Maďarsko spolu s Poľskom si v rámci východného bloku zachovalo istý podiel maloroľníkov. Prečo aj Česko-Slovensko podľa Vás nešlo podobnou cestou?

Čechy boli najpriemyselnejšia časť Sovietskeho bloku a Slovensko sa v tom čase dynamicky industrializovalo. Česko-Slovensko malo teda iné priority, ako poľnohospodárstvo. Faktom je, že najmä na severnom a východnom Slovensku zostali hospodáriť aj samostatní roľníci. Prevažne išlo o formu „kovoroľníkov“, teda o manžela, ktorý mal v rodine hlavný zdroj príjmu zo zamestnania v inom odvetví národného hospodárstva a hospodárenie na gazdovstve bolo vlastne jeho druhým zamestnaním. Manželka a deti boli hlavným zdrojom pracovnej sily na rodinnom gazdovstve.

Postupne však aj väčšina týchto roľníkov, s malou výmerou pôdy podľahla tlakom a vstupovala do existujúcich JRD. Poliacy a Maďari boli v Sovietskom bloku vnímaní ako rebeli vo viacerých oblastiach, ktoré Sovietsi presadzovali vo svojej zóne vplyvu. Česko-Slovensko sa obávalo umiestnenia spoločných vojsk pri západnej hranici Česko-Slovenska. Na druhej strane sa chovalo ústretovejšie voči komunistickej ideológii, napríklad aj v uplatnení sovietskeho kolchozného typu hospodárenia na pôde. Súkromné vlastníctvo a súkromný podnik boli neprijateľné pre túto ideológiu.

Vráťme sa ešte na chvíľku k družstevníctvu. Je známe, že západné krajiny sa snažia postupne integrovať malé poľnohospodárske podniky. Týmto spôsobom sa tak ešte viac oproti nám stávajú konkurencieschopnejšie. Myslíte si, že po nejakom čase sa aj na Slovensku budeme postupne vracaf k tomuto modelu?

Nemyslím si, že sa po nejakom čase aj na Slovensku budeme vracaf k modelu integrácie malých poľnohospodárskych podnikov. Na Slovensku nepredpokladáme frontálny návrat k samostatným roľníckym hospodárstvám. Existujúce poľnohospodárske podniky hospodáriace na Slovensku dosahujú vo viacerých produktoch až o tretinu nižšie náklady, ako farmári v západnej Európe. Ani kvalitu nemáme horšiu. To sú faktory konkurencieschopnosti v podmienkach slobodného podnikania. Takže západoeurópske farmy sú úspešnejšie na trhu preto, že majú väčšie dotácie z EÚ a väčšie podpory z národných štátnych rozpočtov oproti našim hospodárstvám. Preto môžu predávať svoju produkciu lacnejšie. Treba rozlišovať vlastnícku integráciu, teda znižovanie počtu hospodáriacich subjektov a zväčšovanie výmery obhospodarovanej pôdy samostatnými farmármi. Známy ekonomický efekt z podnikania väčšieho rozsahu, zohráva v procese integrácie dominanciu. Hospodárstva s výmerou do 50 ha nezabezpečujú dostatočný príjem pre krytie potrieb rodiny na dôstojnej úrovni. Takýto príjem je možný na farmách s výmerou nad 500 ha. V západnej Európe sa každý rok integruje 3-4 % malých fariem do väčších hospodárstiev. Integrácia v činnostiach, znamená spájanie sa farmárov podobne ako v Jurkovičovom modeli gazdovského spolku. Konkrétne ide o vzdelávanie, poradenstvo, zabezpečovanie dodávok a aplikácie hnojív, agrochemikálií, krmív a strojnotechnologických zariadení, vzdelávanie, poradenstvo a tiež prvotné spracovanie produkcie, ako sušenie a skladovanie zrnín, úprava a marketing produktov pre miestne trhy. Nielen pokrok a vedecko-technický rozvoj tlačí farmárov integrovať sa do efektívnejších výkonnejších organizačných jednotiek, ale aj nárast požiadaviek na lokálne vidiecke služby. Súčasná integrácia činností je orientovaná predovšetkým na zabezpečovanie trvalo udržateľného rozvoja vidieka. Ide o spájanie záujmov všetkých zúčastnených aktérov ovplyvňujúcich vidiek od politikov, cez štátnu správu, samosprávu, regionálnu a lokálnu podnikateľskú samosprávu, podniky zainteresovaných rezortov, poľnohospodárskych a iných podnikateľov na vidieku, vrátane záujmových skupín a jednotlivých občanov. Pre tento účel sa vytvárajú aktuálne formy spolupráce, ako napríklad miestne akčné skupiny. SPP pre dosiahnutie vytýčených cieľov motivuje predovšetkým finančnými nástrojmi malé a stredné poľnohospodárske podniky. Je to dobrý zámer. Významné problémy sa na Slovensku ukazujú v oblasti prístupu k pôde a v procese generačnej obmeny. Máme pritom nedostatočne využitý potenciál veľkých, dobre fungujúcich existujúcich poľnohospodárskych podnikov, ktoré sú integrované nielen vlastnícky, ale aj vo viacerých činnostiach a pokračujú v integrácii na vyššej úrovni. Západoeurópske farmy sa intenzívnejšie integrujú v súčasnosti.

Prejdime teraz k Vášmu pôsobeniu vo vysokej politike po Novembri 1989. Napriek tomu, že ste nesúhlasili akým drastickým spôsobom vedenie KSČ v päťdesiatich rokoch minulého storočia, zhabalo pôdu malým poľnohospodárom, boli ste proti celoplošnému rušeniu už vtedy prosperujúcich roľníckych družstiev. Najmä predstavitelia KDH chceli takmer všetku poľnohospodársku pôdu vrátiť pôvodným majiteľom. Akú ste mali vtedy predstavu, aby bola naďalej zachovaná sebestačnosť Slovenka v poľnohospodárstve v nových podmienkach

trhovej ekonomiky?

Áno, bol som spoločne s väčšinou členov JRD, proti celoplošnému rušeniu prosperujúcich JRD. Aktívne som sa zapájal aj do protestov proti organizovanej deštrukcii fungujúcej poľnohospodárskej veľkovýroby. Navrhoval som pragmatické postupy riešenia dramatickej situácie. Obávali sme sa, že centrálne organizované nápravy krívd napáchaných pri násilnom združstevňovaní na ideologickom princípe, môže opätovne vyvolať krivdy, chaos a úpadok v rezorte. Všeobecná obava bola o stratu výkonnosti, potravinovej bezpečnosti a zhoršenie plnenia sociálnych funkcií pôdohospodárstva na vidieku. Existovali zložité, ba až neriešiteľné predstavy o fyzickom navracaní užívacích práv vlastníkom pôdy. Napríklad problémy v evidencii vlastníctva pozemkov, veľká rozdrobenosť vlastníctva pôdy na Slovenku a podobne. Ďalší okruh problémov som videl v zmene celého hodnotového systému a tiež v materiálno-technickej štruktúre vidieka. V období socializmu sa z mnohých maloroľníckych dedín postupne stali viac-menej prímestské sídla, kde sa maštale prebudovali na garáže, komory na letné kuchyne. Samozrejme, že celá infraštruktúra dodávateľských, odbytových a spracovateľských služieb nebola pripravená na potrebný výkon služieb pre mnohonásobne väčší počet malých hospodárstiev. Alternatíva centrálne organizovanej transformácie družstiev na maloroľnícku podobu farmárčenia, sa nestretla ani so všeobecnou podporou verejnosti. Existovala obava z nezvládnutia rizík, ktoré z takéhoto postupu vyplývali. Perspektívne hospodárenie na pôde v malom, sa obnovovalo iba pomaly a v malom rozsahu. Zároveň veľké fungujúce podniky strácali istoty a neinvestovali dostatočne do rozvoja. Urobili sme preto prednostne operatívne kroky, pre oživenie finančných tokov. Podľa návrhu, ktorý som predložil sa nám podarilo naprieč politickým spektrom dosiahnuť dohodu o racionálnom prístupe k transformácii rezortu na trhové podmienky. Sústredili sme sa na koncepčné, systémové opatrenia poskytujúce istoty do budúcnosti pre všetky existujúce formy hospodárenia.

Do akej miery sa Vám podarilo stabilizovať poľnohospodársky sektor počas Vášho pôsobenia na ministerstve pôdohospodárstva v rokoch 1992-1998?

Do funkcie ministra som nastúpil v júni 1992, keď vyvrcholil chaotický stav, neistota a úpadok pôdohospodárstva. Pre pochopenie toho, čo sme robili a ako sme to robili uvádzam aspoň najvýznamnejšie fakty o hospodárení rezortu v prvých rokoch transformácie spoločnosti zo

socializmu do kapitalizmu. Katastrofálne podmienky vo finančnej oblasti boli hlavnou príčinou kritickej hospodárskej situácie. Objem výdavkov štátneho rozpočtu do rezortu pôdohospodárstva sa pre rok 1992 znížil o dve tretiny, oproti roku 1989. Úmerne k tomu sa znížil aj objem podpôr pre poľnohospodárov. Medziročne narástli úvery o tretinu, pričom úroková miera presahovala 20%. Hrubá ročná poľnohospodárska produkcia oproti roku 1989 klesla o tretinu. Najväčší úpadok bol v živočíšnej produkcii. Stavby hovädzieho dobytku sa za tri roky transformácie znížili viac ako o polovicu, stavy ošípaných a oviec viac než o tretinu. Podobné tendencie boli aj v odvetviach potravinárstva a lesného a hospodárstva. Okrem produkčného a ekonomického úpadku, sa znížil počet pracovníkov takmer o tretinu, priemerné mesačné mzdy v poľnohospodárstve klesli o štvrtinu. Dôveru verejnosti si nezískali často nedomyslené projekty politickej a ideologickej transformácie, formou administratívnej deštrukcie. Napríklad celkom vážne politicky presadzované transformačné kroky, ako v každej garáži chovať niekoľko oviec, zobrať si naspäť svoje lesy, či poľnohospodársku pôdu bez toho, aby boli k tomu vytvorené podmienky, poukazujú na nereálnosť úspechu spontánnych revolučných návrhov. Presadzovali sme spoluprácu, namiesto antagonistickej súťaže jednotlivých foriem hospodárenia. Samostatne hospodáriaci roľníci v roku 1998 obhospodarovali 8 % výmery poľnohospodárskej pôdy. Úloha ako zabrániť frontálnemu rozpadu pôdohospodárstva a zároveň sa transformovať na trhové podmienky stála pred Mečiarovou vládou. Opatrenia našej vlády, ktoré sme uplatnili pre stabilizáciu poľnohospodárskeho sektoru však v rozhodujúcich bodoch neakceptovala Dočasná vláda, ktorá nastúpila v apríli 1994. Práce na stabilizácii v sektore poľnohospodárstva sa prerušili. Negatívne dôsledky vládnutia Dočasnej vlády boli však mnohoročné. V nasledujúcich štyroch rokoch sme úspešne pokračovali v rozvojovej agrárnej politike. V roku 1998 sme dosiahli vyrovnaný hospodársky výsledok, v porovnaní so stratou 350 mil. EUR, ktorá bola v roku 1992. Rovnaký vývoj bol aj v nových investíciách do poľnohospodárstva. Na konci pôsobenia našej vlády v roku 1998, sme vyrobili viac základných potravín mierneho pásma, ako na Slovensku spotrebujeme. Parlament a Vláda samostatnej SR v aktualizovanej koncepcii rozvoja odvetví pôdohospodárstva finančnými, legislatívnymi a organizačnými nástrojmi nanovo formovali rámec stabilných podmienok hospodárenia. Základným strategickým cieľom bolo naďalej hospodárne využívanie produkčného potenciálu SR, disponibilných výrobných a ľudských zdrojov na výrobu potravín, dreva, a zásobovanie vodou a iných surovín, pri plnom rešpektovaní ekologických požiadaviek a udržiavania vidieckeho osídlenia. Rozvojová pôdohospodárska politika zabezpečovala potravinovú sebestačnosť SR, ako základ potravinovej bezpečnosti štátu. Súčasne sme riešili aj náročné a zložité problémy súvisiace so vznikom samostatnej SR. Ako poslanec federálneho parlamentu som podporoval vznik samostatnej Slovenskej republiky a spolupracoval som na súvisiacich organizačných a legislatívnych prácach. Bol som zároveň vedúcim Česko-Slovenskej a Slovenskej vládnej delegácie pre prípravu dohody o implementácii rozsudku Medzinárodného súdneho dvora v Haagu, vo veci vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros. Dosiahli sme dohodu. Ako prezident spoločnosti Slovensko-Japonského priateľstva som organizoval rokovanie slovenskej vlády v Japonsku. Získali sme úver na odvrátenie default-u (krach meny) slovenskej koruny, ktorý hrozil na konci prvého roku samostatného štátu. Všeobecný úpadok v poľnohospodárstve, ktorý priniesli prvé roky transformácie zneistil podnikateľskú sféru. Pre poskytnutie istoty všetkým aktérom v pôdohospodárstve sme spolu s organizačnými a finančnými opatreniami vytvárali podmienky v legislatíve. V Zákone o ochrane poľnohospodárskej pôdy sme vytvorili primerané prostredie na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Nariadením Vlády SR o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy sme spomalili tempo rastu záberov poľnohospodárskej pôdy. Prínosom bol aj zákon o Ekologickom poľnohospodárstve. Podobne na zvýšenie ochrany lesného pôdneho fondu sme zriadili Štátny fond zvelaďovania lesa. Do konca roku 1998 sme v súlade s celoštátnymi zámermi sprivatizovali 90 % štátnych podnikov. Na základe Zákona č. 264/1995 poľnohospodárske družstvá vydávali členom podielnické listy. Družstevné podielnické listy, ako osobitná forma majetkovej účasti v družstve sa vydali nielen členom družstva ale aj všetkým oprávneným osobám. Pozitívnu reakciou Svetovej banky bolo uznanie obnovenia súkromného vlastníctva, ako ukončenie prvej etapy prechodu

na trhové hospodárstvo.

Na urýchlenie procesu usporiadania pozemkového vlastníctva NR SR prijala zákon o Katastri a Opatrenia na usporiadanie pozemkového vlastníctva. Následne boli vypracované registre obnovenej evidencie pozemkov. Bol to základný a nevyhnutný predpoklad usporiadania vlastníctva k pozemkom, vykonaný v tretine z celkového počtu katastrálnych území na Slovensku. Reštitučné nároky boli rozhodnuté v 80 % prípadov oprávnených osôb. V rámci spoločenstiev bolo doriešených 53 % záujmovej výmery. Aj zákony o pozemkových spoločenstvách a zákon o užívaní pozemkov v zriadených záhradkárskech osadách zafixovali možnosť státisícim občanov pokračovať v tejto činnosti. Zákon o hospodárení v lesoch prispel k stabilite podnikateľského prostredia na pôde. Pre riešenie dôchodkovej disparity odvetvia sme prijali zákon o skladiskovom záložnom liste a tovarovom záložnom liste, verejné sklady. Novelizovaný Zákon o poľnohospodárstve, znamenal od 1. júla 1998 významný prínos z hľadiska ochrany slovenského trhu. Legislatívne opatrenia pomohli stabilizovať podnikateľské prostredie a završiť aproximáciu právnych noriem s normami EÚ. Dvadsať schválených zákonov v NR SR malo 100 % podporu prítomných poslancov, čo jednoznačne potvrdzuje ich aktuálnosť a potrebnú dohodu všetkých politických strán. Opatreniami v cenovej a obchodnej politike sme zabezpečili podmienky kvality potravín a maloobchodné ceny potravín, vo výške umožňujúcej občanom spotrebu potravín, na lekármi odporúčanej úrovni. Viacerými stabilizačnými opatreniami v oblasti výskumu, vzdelávania a vedecko-technického rozvoja sme dosiahli pozitívne hodnotenie rezortnej vedecko-výskumnej základne. Z pomedzi všetkých odvetví národného hospodárstva SR, bol náš rezort hodnotený ako najkonsolidovanejší vo vedecko-výskumnej činnosti. Pre zachovanie a ozdravenie lesov SR, sme primerane riešili privatizáciu, problematiku nelesných plôch a ďalšie aktuálne úlohy. Vo vodnom hospodárstve sme sa sústredili na aktualizáciu nástrojov, predovšetkým na ochranu podzemných a povrchových vôd. Za významné považujem každoročné prerokovávanie výročnej takzvanej Zelenej správy o situácii v rezorte a o aktualizácii príslušných politik do budúcnosti v NR SR.

Niektorí politici a novinári nazývajú obdobie tretej vlády Vladimíra Mečiara (1994-1998), ktorej ste boli súčasťou, ako obdobie mečiarizmu. Západný svet sa vtedy nechal počuť, že Slovenská republika nie je pripravená na vstup do Európskej únie a NATO. Bývalá ministerka zahraničných vecí USA Madeleine Albrightová dokonca nazvala Slovensko čiernou dierou v strednej Európe. Do akej miery boli ich tvrdenia oprávnené?

Zahraničná orientácia Mečiarových vlád bola podľa mňa pragmatická, jednoznačne orientovaná na západ. Myslím, že podstata týchto problémov spočívala v tom že nie všetkým záujmom našich zahraničných partnerov sme mohli vyhovieť. Môžeme hovoriť aj konkrétne o zahraničných záujmoch na Slovensku ktorým sa nedalo vyhovieť. Premiér Vlády SR prirodzene presadzoval záujmy Slovenska. Tvrdenie ako v položenej otázke by nebolo v prípade, že by sa bol choval servilne ako niektorí politici. Nebolo však vždy ľahké, ani mne, porozumieť vodcom aktuálneho hodnotového systému kapitalizmu. Ich vyjadrenia boli často viac významové. Stávalo sa, že iné hovorili, ako robili. Napríklad, predstaviteľ Nežnej revolúcie Havel používal paradoxný termín humanitárne bombardovanie pre bombardovanie v Srbsku. Alebo britský premiér Blair priznal, že klamal v informáciách o zbraniach v Iraku. Pani Albrightová sa k takýmto výrokom vyjadrovala že aj tak to bolo potrebné a správne. V roku 1995 som sa zúčastnil v Cleavelnde, na stretnutí skupiny členov Vlády SR s prezidentom USA Clintonom, počas konferencie o možnostiach rozšírenia vzájomnej spolupráce. Okrem iného, počas dvojstranného rokovania, prezident Clinton na nás naliehal, aby sme zrušili zákon o zákaze predaja strategických podnikov. Išlo o možnosť kontroly transportu energetických surovín z Ruska, do Západnej Európy. Poukázali sme nato, že sme zákaz privatizácie strategických podnikov sľubovali našim voličom v minuloročných voľbách. Prezident Clinton na to reagoval poznámkou, že tento sľub sme dali pred voľbami, ale teraz už je po voľbách. Uviedol tiež príklad prezidenta Forda, ktorý na druhý deň po voľbách vystúpil v televízii, kde požiadal

Američanov o prepáčenie, že ruší sľub ktorý im dal pred voľbami o nezvyšovaní daní. Odvolával sa nové prepočty, ktoré mali dokazovať potrebu zvýšenia týchto daní. Naša vláda nerozhodla o zrušení Zákona o zákaze privatizácie strategických podnikov. Ponúkli sme zahraničným partnerom spoluúčasť, čo odmietli. Reakciou domácich a zahraničných opozičných politikov bolo vyhlásenie Slovenska za čiernu dieru Európy. Známe z tohto obdobia sú tiež protislovenské demarše a mediálne tlaky na našu vládu, aby sme boli ústretovejší voči našim potenciálnym partnerom. Tieto tvrdenia mali teda oslabiť pozíciu Mečiara v blížiacich sa voľbách. Skupina slovenských opozičných politikov na čele s Dzurindom, následne absolvovala v USA predvolebné školenie. Na Slovensko sa vrátili s poradcami a s finančnou podporou na volebnú kampaň. Profesionáli vo volebnom marketingu zrejme poradili Dzurindovi agitovať v predvolebnej kampani po Slovensku na bicykli a sľúbiť občanom dvojnásobné platy. Aj vďaka tomu, antimečiarovci zostavili po voľbách vládu, hoci vo voľbách získala najväčšiu podporu práve Mečiarova strana.

Počas novej vlády Mikuláša Dzurindu sa obnovili rokovania o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie a NATO. Ako hodnotíte prístupový proces európskej integrácie z hľadiska naplňovania podmienok v rámci poľnohospodárskej politiky?

Prístupový proces pôdohospodárstva do EÚ, Slovenská republika nezvládla. Zhoršenie konkurencieschopnosti slovenských poľnohospodárskych produktov a slovenských potravín na spoločnom trhu bolo významnejšie, ako pozitívne efekty SPP. Spôsobili to EÚ diskriminujúcim nastavením podmienok nášho vstupu do EÚ a tiež Vláda SR odovzdaneckým prijatím týchto podmienok EÚ, pre náš vstup do EÚ. Zámer ovládnuť naše pôdohospodárstvo presvedčivo dokumentuje nasledujúci príklad. Predstavitel' Viedenského inštitútu pre ekonomické porovnávanie, patriaceho do EK pán Lukas v prednáške, ktorú vo februári 2004 prezentoval na rakúskom veľvyslanectve v Bratislave, to povedal až neuveriteľne otvorene. Predstavil „uspávacie prášky“, pripravené pre Slovensko, pred vyjednávaním o našom vstupe do EÚ: *„V SR je významný potenciál na odbyt nadprodukcie potravín (zo štátov EÚ-15). SR predstavuje riziko pre našich farmárov lebo zrniny, hovädzie mäso, mlieko a iné produkty vyrába s nákladmi až o tretinu nižšími, než aké máme my. SR má koncentrované poľnohospodárstvo, s možnosťou uplatnenia najmodernejších vedecko-technických poznatkov a zvyšovaním efektívnosti. Preto EÚ stanovuje Slovensku tvrdšie požiadavky na hygienu a ekológiu, čo ho bude stáť veľké dodatočné finančné zdroje a bude sa musieť zadlžiť. EÚ pritlačí SR tiež cez svoje obchodné a spracovateľské organizácie. Pre SR zo zdrojov EÚ poskytneme len čiastočnú finančnú podporu, čo zníži konkurencieschopnosť podnikateľov SR. Na to využijeme svoju politickú, ekonomickú a legislatívnu prevahu. Keď bude pôdohospodárstvo SR na lopatkách, lacno ho skúpime.“* Je to príklad diskriminácie a ešte lepší príklad cielenej neokolonizácie. Údaje sme to mali zobrať ako výzvu, ktorú však vládnci slovenskí politici neprijali. Európska komisia stanovila výpočet nášho nároku na priame platby vo výške 60 % z priemeru štátov EÚ-15. Z tohto nízkeho základu sme dostali v prvom roku len pätinu, s prísľubom každoročného navýšenia. Priame platby sa mali dorovnať do konca prechodného obdobia, do roku 2013. Nestalo sa tak. Po skončení prechodného obdobia sme mali dostávať rovnakú podporu ako staré členské štáty. Prechodné obdobie sa však predlžuje údajne až do roku 2028. Hoci v menšej miere, ale diskriminujúco boli nastavené aj podpory pre Rozvoj vidieka. Významnou, diskriminujúcou oblasťou je priestor pre nerovnaké podpory do rezortu pôdohospodárstva zo štátnych rozpočtov jednotlivých členských štátov EÚ. Je prirodzené, že bohaté štáty až niekoľkonásobne viac podporujú odvetvia pôdohospodárstva, ako transformujúce sa štáty, vrátane Slovenska.

Súčasne sa však na našej diskriminácii podieľala vtedajšia vláda. Nielenže zlyhala pri rokovaniach o podmienkach nášho vstupu do EÚ, ale už od roku 1998 agrárnou politikou Slovenska nasmerovala rezort z rozvoja, do útlmu. Úplne podcenila fakt, že členské štáty EÚ sú naši spolupracujúci kolegovia v rámci SPP, ale predovšetkým sú naši konkurenti na spoločnom trhu. Oni sa prirodzene snažili vo všetkých situáciách získať pre seba konkurenčnú výhodu už pred naším vstupom do EÚ v

predvstupových rokovaníach a pri reformách SPP. Potvrdzujú to viaceré príklady cieľavedomých, jednoznačných krokov. Politické strany tvoriace vládu Mikuláša Dzurindu sa chovali pri rokovaníach o podmienkach nášho vstupu do EÚ nieže ústretovo, ale priam servilne voči svojim politickým partnerom v EÚ. Podporili vstup Slovenska do EÚ tak povediac, za každých podmienok. Nie že nepresadili, ale ani si neuplatňovali naše oprávnené nároky. Dokonca, keď Poliaci presadili v prístupových rokovaníach možnosť dorovnávať priame platby na dohodnutú úroveň z národných rozpočtov, ani to nevyužili. Nezasadili sa za jednotné limitovanie výšky podpôr z národných rozpočtov, čo by vo veľkej miere zmiernilo netrhovú konkurencieschopnosť bohatých štátov a zlepšilo naše postavenie na trhu. Správanie SR v EÚ pri presadzovaní záujmov nášho agrárneho sektora má znaky slabého štátu. Slovensko, ako typická vidiecka krajina, potrebuje prosperujúce pôdohospodárstvo, potravinovú bezpečnosť a rozvoj vidieka presadzovať ako strategický národnoštátny záujem.

Po vstupe Slovenska do Európskej únie ste boli na jedno volebné obdobie zvolený za poslanca Európskeho parlamentu. Ako by ste zhodnotili Vaše pôsobenie v tejto „zákonodarnej“ inštitúcii?

V EP som pracoval vo Výbore pre Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, v spoločnom výbore EP a Chorvátskeho parlamentu a vo viacerých podvýboroch, ako napríklad pre poľovníctvo a rybárstvo. Pomohol so presadiť záujmy slovenských rybárov v problematike kormoránov. Rozhodujúca časť mojej činnosti vo Výbore pre pôdohospodárstvo spočívala v spolupráci pri spracovávaní a prijímaní všetkých dokumentov pre pôdohospodárstvo – koncepcie SPP. V roku 2008 som pre reformu SPP vypracoval návrh na nápravu, Päť omylov – päť príležitostí, dovtedy platnej SPP. Inicioval som napríklad vypracovanie Dlhodobej koncepcie SPP. Osobitne som sa angažoval pri reformách rozpočtu, trhu s cukrom, s mliekom, ovocím a zeleninou, vínom, používaním pesticídov a tiež pri prerokovávaní stratégie v bioenergetike a v lesoch. Pri reforme cukru som napríklad predložil podanie na Európsky súd za diskrimináciu. Chýbala mi potrebná iniciatíva pri presadzovaní záujmov SR v EÚ, od našej vlády. Je to neuveriteľné, ale SR akceptovala dobrovoľne zníženie kvót pestovania cukrovej repy hoci sme ju vyrábali najlacnejšie, čo bol dohodnutý základ pre stanovenie výšky kvót. Podobná situácia bola aj pri regulácii podpory zvyšovania dojivosti kráv. To platí stále. Podporoval som tiež rôzne aktivity našich občanov v EP, ako boli študijné návštevy, ale aj napríklad výstava fotografií slovenských fotografov v priestoroch EP. Okrem agrárnej problematiky som komunikoval so všetkými slovenskými poslancami EÚ aj o podpore našich záujmov pri hlasovaní o dokumentoch prejednávaných za iné rezorty. Podporoval som dobré vzťahy a spoluprácu všetkých poslancov za SR, bez ohľadu na politickú príslušnosť. Teší ma, keď oficiálne zdroje uvádzajú, že poslanci za SR sa pravidelne stretávali a mali najlepšiu koordináciu. Presadenie záujmov Slovenska v zahraničí, si vyžaduje v prvom rade dohodu politických síl doma na Slovensku. Budeme mať len to, čo si zaslúžime a zaslúžime si to, čo si spoločným úsilím presadíme. Rovnaké úsilie som venoval pri uplatňovaní SPP, v praktickej agrárnej politike SR. Vydal som v dvoch etapách pre poberateľov dotácií na Slovensku užívateľskú príručku pod názvom Ani euro nazmar – sprievodca európskymi fondami 2007-2013. Bolo to poradenstvo o tom, ako sa dajú získať peniaze pre slovenských podnikateľov zo zdrojov EÚ. V roku 2005 Agroinštitút v Nitre vydal Štúdiu k Prognóze vývoja slovenského poľnohospodárstva do roku 2030-2050, ako výsledok mojej iniciatívy v Slovenskej akadémii poľnohospodárskych vied. Pravidelne som v regionálnych novinách /cez platenú inzerciu/ informoval slovenskú verejnosť o tom, čo robím v EP. Aktívnou účasťou som sa zapájal do desiatok konferencií, vedeckých, samosprávnych, vládnych a parlamentných inštitúcií. Prednášal som na univerzitách a odborných podujatiach na Slovensku, v Čechách, na Ukrajine a v Poľsku. V celoeurópskom verejnom proteste farmárov v Prahe som sa v príhovore pripojil k ich úspešnému snaženiu o nápravu na trhu s mliekom. V súčasnosti sa aktívne zapájam do aktivít Asociácie bývalých poslancov EP, o čom tiež informujem na mojej web stránke.

Stretli ste sa počas Vášho pôsobenia v Európskom parlamente s názorom, že treba zlikvidovať slovenské poľnohospodárstvo?

S takýmto názorom som sa v EP priamo nestretol. Podrobnejšie sa touto problematikou zaoberám v odpovedi na otázku ako hodnotím prístupový proces Slovenska do EÚ. EP je však spoluzodpovedný za pravidlá SPP, podľa ktorých majú mať rôzne štáty rovnaké podmienky na spoločnom trhu. Táto Spoločná poľnohospodárska politika je však diskriminačná, nejednotne aplikovaná. Pritom sa naďalej zavádzajúco nazýva spoločná. SPP nás poškodzuje stanovením nižších podpôr priamych platieb na ha obhospodarovanej pôdy, v porovnaní s priamymi platbami štátov EÚ-15. Systém podpôr na rozvoj vidieka tiež nie je jednotný, ale diskriminujúci. EP otvoril priestor bohatším štátom tým, že môžu podporovať svojich pôdohospodárov podstatne viac, z ich bohatších národných rozpočtov. Silné štáty si už v priebehu prípravy cyklických reforiem SPP, presadzujú zvýhodňujúce formulácie pri presadzovaní ich národnoštátnych záujmov, na úkor novopristupujúcich štátov, vrátane SR. Nadnárodné spoločnosti sídlia v štátoch EÚ-15 finalizujú, obchodujú a financujú agrárnu produkciu. Vytvárajú nadhodnotu v ich domovských štátoch, so súčasnými kolonizačnými efektmi pre Slovensko.

Ako vnímate dlhodobu nadstavený systém dotácií pre poľnohospodárov zo strany Európskej únie?

Nadstavený systém dotácií pre poľnohospodárov zo strany EÚ, vnímam ako nespravodlivý, pretože SPP sa mala uplatňovať jednotne. SPP je najviac integrovanou politikou EÚ. Zároveň poskytuje najväčší objem finančnej podpory pre plnenie zámerov SPP z rozpočtu EÚ. Systém dotácií sa viac krát menil v nadväznosti na aktualizáciu úloh, ktoré SPP plnila. V počiatkoch sa dotáciami podporovalo zvyšovanie produkcie potravín, s cieľom dosiahnuť potravinovú bezpečnosť, dôstojnú úroveň sociálnych podmienok a ekonomickú životaschopnosť farmárov. Po dosiahnutí nadproduktie potravín, ešte pred našim vstupom do EÚ, sa prešlo k podpore prostredníctvom dvoch pilierov SPP. Prvý pilier predstavuje priame platby na hektár užíwanej poľnohospodárskej pôdy, bez viazanosti na produkciu. Z tohto piliera sa tiež podporuje obchodná politika. Druhý pilier podporuje rozvoj vidieka v modernizácii, v investíciách, vzdelávaní a poradenstve, v ekológii, v miestnej spolupráci, v projektovej podobe. Do roku 2004 platil princíp, že SPP sa uplatňuje jednotne, vo všetkých členských štátoch. Od roku 2004 nie je podporný systém v pôdohospodárstve EÚ uplatňovaný rovnako, ale diskriminujúco pre novo pristupujúce štáty. SPP nejednotným spôsobom podpôr zámerne diskriminuje novo pristupujúce štáty, čo je v rozpore s princípmi rovnosti a spravodlivosti EÚ. Za úplne nenáležité však považujem ciele neokolonizačné zábery EK, na ktoré som poukázal v otázke o prístupovom procese SR do EÚ. Práve diskriminácia rozdielnymi podporami tu hrá rozhodujúcu rolu. Spochybňuje to samotný zmysel a perspektívu EÚ, predovšetkým v poľnohospodárskej politike. Je potrebné sa brániť takýmto dehonestujúcim aktivitám. Tieto postoje EK majú významný negatívny dopad na konkurencieschopnosť slovenského pôdohospodárstva. SR sa v prístupovom procese do EÚ správalo ako typický, slabý štát. Konkurencieschopnosť našich agropodnikateľov znižuje SPP nielen v priamych platbách, ale tiež rozdielnou podporou Programu rozvoja vidieka. Treba opäť poznamenať, že SPP umožňuje jednotlivým členským štátom EÚ rozdielne podporovať pôdohospodárstvo aj z vlastných štátnych rozpočtov. Takže bohaté štáty EÚ-15 poskytujú svojim poľnohospodárom z národných finančných zdrojov až 20 násobne väčšiu štátnu pomoc ako SR. Podľa údajov poslednej Zelenej správy prerokovanej v NR SR, bola podpora na Slovensku na 1 hektár poľnohospodárskej pôdy 217 Eur. V štátoch ako Holandsko to je 565 Eur/ha, Rakúsko 546 Eur/ha, Fínsko 693 Eur/ha. SR musí vyvíjať väčšie a efektívnejšie úsilie na presadenie národnoštátnych záujmov v pôdohospodárstve oproti doterajšej praxi.

Akým spôsobom by mala Slovenská republika ešte viac zamedziť skupovaniu slovenskej poľnohospodárskej pôdy cudzími štátnymi príslušníkmi najmä zo západných štátov Európskej únie?

Pôda je našim zdrojom potravín, biomasy a surovín. Poskytuje nezastupiteľné ekosystémové služby. Pôda je spoločné bohatstvo občanov SR, je štátotvorným prvkom, princípom štátnosti. Je to neobnoviteľný zdroj, ohrozovaný mnohými faktormi. To, že súkromné vlastníctvo pôdy je faktor, ktorý si zaslúži trvalú pozornosť, potvrdzujú fakty. Pred niekoľkými mesiacmi, SR riešila problém skupovania slovenskej pôdy občanmi maďarskej národnosti, ktorých organizovala vláda Maďarskej republiky. Dánski investori vlastnia u nás približne 60 000 ha pôdy, o niečo menej českí investori. Predovšetkým s ohľadom na pôdu, ako štátotvorného prvku, si zaslúži pozornosť vlastníctvo slovenskej pôdy cudzími štátnymi príslušníkmi. Osobitne, veľkoplošne koordinované skupovanie pôdy. SR sa preto snaží nájsť účinné, s medzinárodným právom kompatibilné, koordinovanie tohto procesu. Vychádzali sme pritom z prehľadu riešenia tohto fenoménu v mnohých ďalších štátoch. Najúčinnějšíe riešenie bolo zákaz skupovania našej pôdy cudzincami zákonom. Takýto postup však vzhľadom na medzinárodné právo, SR musela ukončiť. Iné riešenia sa neukázali dostatočne účinné, preto sme sa vrátili k obmedzeniu takéhoto skupovania pôdy cudzincami doplnujúcimi krokmi, ktoré legitimizujú jednoznačný zákaz. SR v článku 44 odsek 5 Ústavy SR, doplnila postavenie poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy, ako osobitný neobnoviteľný prírodný zdroj požívajúci osobitnú ochranu zo strany štátu a spoločnosti. V nadväznosti na ústavu sa ale zdĺhavo prijímajú legislatívne, organizačné a ďalšie vykonávacie opatrenia. Zákaz nadmerného zhromažďovania vlastníctva pôdy a zákaz kupovať pôdu cudzincami zákonom, je pritom nenapadnuteľné funkčné riešenie, v súlade s Ústavou SR. Predkupné právo štátu, regionálnej a miestnej samosprávy pri predaji pôdy, je osvedčeným spôsobom aj v iných štátoch, ako tento cieľ naplniť. Kupujúci bude povinný tiež preukázať a zaviazat sa, že na kupovanej pôde bude hospodáriť v súlade so zámermi miestnej samosprávy. Teda účinný spôsob ako zamedziť skupovanie slovenskej poľnohospodárskej pôdy cudzími štátnymi príslušníkmi je v procese. Bohužiaľ aj tu sa negatívne prejavujú politické spory ovládajúce slovenskú spoločnosť a proces nepokračuje potrebným tempom. Pritom ide o princíp štátnosti a zdroj potravín. Veľmi si to žiada väčšiu angažovanosť vo veci aj príslušných samospráv a celej spoločnosti. Všetky súvisiace opatrenia a rozhodnutia je naliehavé zabezpečiť neodkladne.

Otázka na záver. Aké kroky by pomohli naštartovať na Slovensku opätovný rozvoj poľnohospodárstva a potravinovej sebestačnosti?

V osemdesiatych rokoch sa v SR agrárne odvetvia poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného a vodného hospodárstva rozvíjali. Potravinová sebestačnosť bola najvyššia v histórii. V prvých troch rokoch nevládnutej transformácie na trhové podmienky došlo v rezorte k radikálnemu úpadku, vrátane straty potravinovej sebestačnosti. V období založenia samostatnej SR sme opäť naštartovali rozvojovú agrárnu politiku a v roku 1998, na konci našej vlády, sme dosiahli potravinovú bezpečnosť v rozhodujúcich potravinách. Odvtedy rezort pôdohospodárstva uprednostňoval lacný dovoz potravín namiesto podpory domácej produkcie, preto upadá. Dôležité je uvedomenie si reality odkiaľ ideme a kde sa nachádzame. Proces revitalizácie od úpadku k rozvoju, treba začať vyhodnotením doterajšej národnej agrárnej politiky. Sústreďme sa na odstránenie bariér, nápravu omylov, pragmaticky a systémovo aktualizovať víziu rozvoja na báze vedeckej prognózy, aktualizovať koncepciu rozvoja jednotlivých odvetví, ako dohodu všetkých zapojených aktérov. Opakovane poukazujem na potrebu, aby trvalo udržateľný rozvoj vidieka založený na produkčne výkonnom, sociálne primeranom a ekologicky perspektívnom princípe, SR zaradila medzi svoje národnoštátne záujmy. Pozitívne je že prírodný potenciál slovenskej krajiny, umožňuje produkovať potraviny pre 6,5 milióna obyvateľov. Vydokladovala to v Agrárnej prognóze Slovenská akadémia poľnohospodárskych vied, súčasne s návrhom štruktúry regionálnej a výrobkovej špecializácie. Máme tiež podstatne väčší ľudský a materiálno-technický potenciál v rezorte, oproti dosahovaným výsledkom. Z hľadiska v súčasnosti priorizovaných riešení ekológie, v používaní agrochemikálií, hnojív, antibiotík sme hodnotení v rámci EÚ pozitívne. V poslednom materiáli OSN na tému Inovatívny potenciál štátov a regiónov má SR najlepšie hodnotenie. Podpory majú ale naši agropodnikatelia z fondov SPP nižšie oproti štátom EÚ-15 o tretinu, štátna pomoc poskytovaná SR poľnohospodárom, je len vo výške 5% oproti štátom EÚ-15. V SR uplatňujeme najvyššiu DPH, alebo dane z pôdy, zo mzdy, z obratu a podobne. Zlý, dokonca najhorší výsledok spomedzi všetkých štátov EÚ dosahujeme v poľnohospodárstve na Slovensku vo výkone na 1 ha p.p. Za hlavnú príčinu toho sa považuje fakt, že u nás pracuje na 1 ha p.p. najmenej kapitálu. Podstatne viac potrebujeme investovať, najmä v odvetví potravinárstva a všeobecne v produkcii s vyššou pridanou hodnotou.

Za prioritu číslo jedna v našej agrárnej politike považujem zabezpečiť zvýšenie výkonu/ha v poľnohospodárstve, aspoň na priemernú úroveň štátov EÚ, prostredníctvom pozitívnej motivácie podnikania. Zdvojnásobenie objemu kapitálu/ha v odvetviach rezortu je nevyhnutnou podmienkou pre splnenie tejto úlohy. V prvom rade je potrebné vyrovnať opatrenia tvoriace konkurenčné prostredie podnikateľom nášho sektoru na úroveň priemeru štátov EÚ. Práve tak treba využiť multiaplikačný potenciál vo finančných opatreniach. Agrárnu a vidiecku problematiku, silné štáty zabezpečujú ústavou, osobitnými zákonnými opatreniami doktrinárskeho charakteru na princípe potravinovej suverenity. Doterajšie analýzy hovoria, že aktérom sektoru pôdohospodárstva predovšetkým chýba istota v stabilných podmienkach hospodárenia, s efektívnym motivačným mechanizmom. Slovensko potrebuje pre trvalo udržateľný rozvoj vidieka, pre výkonné, sociálne

a ekologicky orientované pôdohospodárstvo. Princípy rozvojovej, vidieckej a agrárnej politiky potrebujeme ako súčasť národnoštátnych záujmov ošetriť v Ústave SR.

Zhováral sa: Matej Mindár

[ZDROJ](#)